Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

26. jaanuar 2017 *

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Keelatud kokkulepped — Vannitoaseadmete ja -sisustuse Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaade ja Austria turg — ELTL artikli 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 53 rikkumise tuvastamise otsus — Hindade kooskõlastamine ja tundliku äriteabe vahetamine — Üks rikkumine — Tõend — Trahvid — Täielik pädevus — Mõistlik aeg — Proportsionaalsus

Kohtuasjas C-642/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 29. novembril 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Villeroy & Boch Belgium SA, asukoht Brüssel (Belgia), esindajad: *advocaat* O. W. Brouwer ja *advocaat* N. Lorjé,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Malferrari ja F. Ronkes Agerbeek, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: A. Tizzano, Euroopa Kohtu asepresident esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud M. Berger, E. Levits, S. Rodin (ettekandja) ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. septembri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi

otsuse

1 Villeroy & Boch Belgium SA (edaspidi „Villeroy & Boch Belgia“) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. septembri 2013. aasta otsuse Villeroy & Boch Austria jt *vs.* komisjon (T-373/10, T-374/10, T-382/10 ja T-402/10, ei avaldata, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2013:455) osas, milles Üldkohus jättis rahuldamata tema hagi nõudes tühistada teda puudutavas osas komisjoni 23. juuni 2010. aasta otsus K(2010) 4185 (lõplik) ELTL artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/39092 – Vannitoa seadmed ja sisustus) (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1/2003

2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101] ja [102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõigetes 2 ja 3 on ette nähtud:

„2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

a) rikuvad [ELTL] artiklit [101] või [102] [...]

[...]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[...]

3. Trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust.“

2006. aasta suunised

3 Suuniste määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta suunised“) punktis 2 on trahvisumma kindlaksmääramise kohta märgitud, et „arvesse [tuleb võtta] rikkumise raskust ja kestust“ ning et „määratav trahv [ei tohi] ületada määruse […] nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises ja kolmandas lõigus osutatud piirmäära“.

4 2006. aasta suuniste punktis 37 on märgitud:

„Kuigi käesolevates suunistes kirjeldatakse trahvide määramise üldmeetodit, võib konkreetse juhtumi eripäradest või teataval tasemel hoiatava mõju tagamisest tingituna olla õigustatud nimetatud meetodist või punktis 21 sätestatud piiridest loobumine.“

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

5 Keelatud kokkuleppega seotud tooted on vannitoaseadmed ja -sisustus, mis kuuluvad ühte järgmisest kolmest tootealamrühmast: kraanid ja toruliitmikud, dušikabiinid ja lisaseadmed ning keraamilised tooted (edaspidi „kolm tootealamrühma“).

6 Vaidluse tausta on Üldkohus välja toonud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–19 ja selle võib kokku võtta alljärgnevalt.

7 Komisjon tuvastas vaidlusaluses otsuses ELTL artikli 101 lõike 1 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3; edaspidi „EMP leping“) artikli 53 rikkumise vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris. Komisjoni sõnul pandi rikkumine, milles osalesid 17 ettevõtjat, toime eri perioodidel ajavahemikus 16. oktoobrist 1992 kuni 9. novembrini 2004 ning see toimus konkurentsivastaste kokkulepete või kooskõlastatud tegevuse vormis Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaade ja Austria territooriumil.

8 Täpsemalt märkis komisjon vaidlusaluses otsuses, et tuvastatud rikkumine seisnes esiteks vannitoaseadmete ja -sisustuse tootjate poolt iga-aastaste hinnatõusude ja muude hinnakujunduselementide kooskõlastamises regulaarsetel koosolekutel riiklikes kutseühendustes, teiseks hindade kindlaksmääramises või kooskõlastamises selliste konkreetsete sündmuste nagu toorainehinna suurenemise, euro kasutuselevõtu ja maanteemaksu kehtestamise puhul, ning kolmandaks tundliku äriteabe avaldamises ja vahetamises. Lisaks tuvastas komisjon, et hindade kindlaksmääramine vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris toimus iga-aastase tsüklina. Selles kontekstis kehtestasid tootjad hinnaskaalad, mis tavaliselt kehtisid terve aasta ning mida kasutati ärisuhete alusena hulgimüüjatega.

9 Villeroy & Boch Belgia ning teised hagejad esimeses kohtuastmes, Villeroy & Boch Austria GmbH (edaspidi „Villeroy & Boch Austria“), Villeroy & Boch AG ja Villeroy & Boch SAS (edaspidi „Villeroy & Boch Prantsusmaa“) tegutsevad vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris. Villeroy & Bochile kuulub 100% osalus Villeroy & Boch Austria, Villeroy & Boch Prantsusmaa, Villeroy & Boch Belgia, Ucosan BV ja tema tütarettevõtjate ning Villeroy & Boch SARLi (edaspidi „Villeroy & Boch Luksemburg“) kapitalis.

10 Masco Corp. ja tema tütarettevõtjad, sealhulgas Hansgrohe AG, kes toodab kraane ja toruliitmikke, ja Hüppe GmbH, kes toodab dušikabiine, teavitasid 15. juulil 2004 komisjoni keelatud kokkuleppest vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris ja taotlesid kaitset trahvide eest komisjoni teatise kohaselt, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis“), või kui seda ei anta, siis nendele määratavate trahvisummade vähendamist. Komisjon võttis 2. märtsil 2005 vastu otsuse, milles ta andis Mascole teatise punkti 8 alapunkti a ja punkti 15 alusel tingimusliku kaitse trahvi eest.

11 Komisjon viis 9. ja 10. novembril 2004 mitme vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris tegutseva äriühingu ja riikliku kutseühenduse ruumides läbi etteteatamata kontrollid.

12 Grohe Beteiligungs GmbH ja tema tütarettevõtjad ning American Standard Inc. taotlesid vastavalt 15. ja 19. novembril 2004 2002. aasta koostööteatise alusel kaitset trahvide eest, või kui seda ei anta, siis trahvisummade vähendamist.

13 Pärast seda, kui komisjon oli ajavahemikus 15. novembrist 2005 kuni 16. maini 2006 saatnud teabenõudeid mitmele vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris tegutsevale äriühingule ja ühendusele, sealhulgas hagejad esimeses kohtuastmes, võttis ta 26. märtsil 2007 vastu vastuväiteteatise, mis tehti viimastele teatavaks.

14 17. ja 19. jaanuaril 2006 taotlesid ka Roca SARL ja Hansa Metallwerke AG ning tema tütarettevõtjad 2002. aasta koostööteatise alusel kaitset trahvide eest, või kui seda ei anta, siis trahvisummade vähendamist. Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG Armaturenfabrik esitas sarnase taotluse 20. jaanuaril 2006.

15 Pärast ajavahemikus 12.–14. novembrini 2007 toimunud ärakuulamist, millel esimese kohtuastme hagejad osalesid, 9. juulil 2009 asjaolude ülevaadet sisaldava kirja saatmist, milles juhiti nende tähelepanu teatavatele tõenditele, millele komisjon kavatses tugineda lõpliku otsuse ja täiendavate teabenõuete vastuvõtmisel, mis saadeti hiljem muu hulgas kõnealustele hagejatele, võttis komisjon 23. juunil 2010 vastu vaidlusaluse otsuse. Komisjon leidis otsuses, et käesoleva kohtuotsuse punktis 8 kirjeldatud tegevus kuulus üldisesse plaani, mille eesmärk oli piirata konkurentsi nimetatud otsuse adressaatide vahel ning millel olid ühe vältava rikkumise tunnused, ning rikkumise kohaldamisala hõlmas kolme tootealamrühma ning Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaade ja Austria territooriumi. Sellega seoses rõhutas see institutsioon eelkõige asjaolu, et tegevus vastas korduvale mudelile, mis osutus samaks kuues komisjoni uurimisega hõlmatud liikmesriigis. Ta tõi välja ka selliste riiklike kutseühenduste olemasolu, mille tegevus hõlmab kõiki kolme tootealamrühma ja mida ta nimetas „kooskõlastusasutuseks“, selliste riiklike kutseühenduste olemasolu, kuhu kuuluvad liikmed, kelle tegevus on seotud vähemalt kahega kolmest tootealamrühmast ja mida ta nimetas „toodetevaheliseks ühenduseks“, ning spetsialiseerunud ühenduste olemasolu, kuhu kuuluvad liikmed, kelle tegevus on seotud ühega kolmest tootealamrühmast. Viimaseks tuvastas ta selliste ettevõtjate tuumikrühma esinemise, kes osalesid keelatud kokkuleppes eri liikmesriikides ning kooskõlastusasutustes ja toodetevahelistes ühendustes.

16 Komisjoni sõnul osalesid esimese kohtuastme hagejad rikkumises järgmiste ühenduste liikmetena: IndustrieForum Sanitär, mis asendas alates 2001. aastast Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie'd, Arbeitskreis Baden und Duschen, mis asendas alates 2003. aastast Arbeitskreis Duschabtrennungeni ja Fachverband Sanitär-Keramische Industrie'd Saksamaal, Arbeitskreis Sanitärindustrie Austrias, Vitreous China-group (edaspidi „VCG“) Belgias, Sanitair Fabrikanten Platform Madalmaades ja Association française des industries de céramique sanitaire Prantsusmaal. Madalmaades toime pandud rikkumise osas tuvastas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1179 sisuliselt, et selles rikkumises osalenud ettevõtjatele ei olnud aegumise tõttu võimalik selle eest trahvi määrata.

17 Vaidlusaluse otsuse artiklis 1 loetles komisjon ettevõtjad, kellele ta määras karistuse ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumise eest alates 1. jaanuarist 1994, kuna nad osalesid keelatud kokkuleppes vannitoaseadmete ja -sisustuse sektoris Belgias, Saksamaal, Prantsusmaal, Itaalias, Madalmaades ja Austrias eri perioodidel ajavahemikus 16. oktoobrist 1992 kuni 9. novembrini 2004. Mis puudutab hagejaid esimeses kohtuastmes, siis karistas komisjon otsuse artikli 1 lõikes 1 Villeroy & Bochi osalemise eest selles ühes rikkumises ajavahemikus 28. septembrist 1994 kuni 9. novembrini 2004 ning tema tütarettevõtjaid Villeroy & Boch Belgiat, Villeroy & Boch Prantsusmaad ja Villeroy & Boch Austriat seoses ajavahemikega kõige varem 12. oktoobrist 1994 kuni 9. novembrini 2004.

18 Vaidlusaluse otsuse artikli 2 lõikes 8 määras komisjon trahvi esiteks Villeroy & Bochile summas 54 436 347 eurot, teiseks solidaarselt Villeroy & Bochile ja Villeroy & Boch Austriale summas 6 083 604 eurot, kolmandaks solidaarselt Villeroy & Bochile ja Villeroy & Boch Belgiale summas 2 942 608 eurot ning neljandaks solidaarselt Villeroy & Bochile ja Villeroy & Boch Prantsusmaale summas 8 068 441 eurot. Esimese kohtuastme hagejatele määratud trahvide kogusumma oli seega 71 531 000 eurot.

19 Komisjon arvutas need trahvid 2006. aasta suuniste alusel.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

20 Apellant esitas kohtuasjas T-402/10 9. septembril 2010 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavalduse, milles palus teda puudutavas osas vaidlusalune otsus tühistada või teise võimalusena talle määratud trahvi vähendada.

21 Tühistamise nõude põhjendamiseks väitis apellant Üldkohtus, et komisjon kvalifitseeris tuvastatud rikkumise vääralt üheks, mitmeosaliseks ja vältavaks rikkumiseks ning et lisaks rikkus ta selliselt toimides põhjendamiskohustust, jättes asjaomased turud piisavalt täpselt piiritlemata. Veel väitis apellant, et komisjon ei ole tõendanud tema osalemist rikkumises Belgia turul. Viimaseks ei olnud ta nõus talle määratud solidaarse trahviga ning väitis, et trahvi arvutamisel on tehtud hindamisviga, et trahvi tuleb vähendada haldusmenetluse liiga pika kestuse tõttu ja et trahv on ebaproportsionaalne.

22 Teise võimalusena esitas apellant määratud trahvi vähendamise nõude.

23 Üldkohus jättis vaidlustatud kohtuotsusega hagi tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded

24 Apellant palub Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna, kuivõrd Üldkohus jättis selle kohtuotsusega tema hagi rahuldamata;

— teise võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus osaliselt;

— kolmanda võimalusena vähendada talle määratud trahvi;

— neljanda võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja saata kohtuasi Üldkohtule tagasi otsuse tegemiseks, ja

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

25 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt ilmselge põhjendamatuse tõttu, ning

— mõista kohtukulud välja apellandilt.

Apellatsioonkaebus

26 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitab apellant neli väidet. Esimese väite kohaselt on Üldkohus rikkunud õigusnormi väidetavalt Belgias toime pandud rikkumise hindamisel. Teise väite kohaselt on Üldkohus rikkunud õigusnormi mitmeosalise ja vältava rikkumise tuvastamisel. Kolmas väide on selle kohta, et Üldkohus ei teostanud määratud trahvisumma vähendamiseks oma täielikku pädevust. Neljas väide käsitleb proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist.

Esimene väide, et väidetavalt Belgias toime pandud rikkumist on hinnatud vääralt

Poolte argumendid

27 Esimeses väites, mis jaguneb neljaks osaks, väidab apellant esiteks, et Üldkohus on moonutanud tõendeid seoses väidetavalt Belgias toime pandud rikkumisega ning rikkunud põhjendamiskohustust. Nimelt rajanevad kohtuotsuse punktis 243 ja järgmistes punktides esitatud Üldkohtu põhjendused ebaõigel eeldusel, et Z. kuulus veel tema töötajate hulka pärast 1. jaanuari 2003. Nagu apellant

Üldkohtu istungil teatas ja nagu Üldkohus ise istungil tõdes, ei olnud Z-il tegelikult alates sellest kuupäevast mingit organisatsioonilist või töölepingust tulenevat sidet apellandiga, seega on viimasele asjaolude süükspanemine välistatud.

28 Teiseks väidab apellant teise võimalusena, et Üldkohus rikkus ELTL artiklit 101, kui ta leidis, et apellant osales keraamilisi tooteid puudutavas rikkumises Belgias, kuigi alates 2002. aasta lõpust ta sellel turul enam ei tegutsenud, ning ta ei ole tõendanud, et apellant soovis panustada kartelliliikmete eesmärkidesse. Täpsemalt ei märkinud Üldkohus, millist „tegevust“ oleks apellant saanud pärast turult lahkumist teiste kartelliosalistega kooskõlastada, et sellel turul konkurentsi piirata. Lähtuvalt põhjendustest, mille Üldkohus esitas 16. septembri 2013. aasta kohtuotsustes Wabco Europe jt *vs.* komisjon (T-380/10, EU:T:2013:449, punkt 79 jj) ning Keramag Keramische Werke jt *vs.* komisjon (T-379/10 ja T-381/10, ei avaldata, EU:T:2013:457, punkt 222 jj), ei ole apellandile võimalik omistada vastutust kolmandate isikute tegude eest, mis pandi toime pärast turult lahkumise kuupäeva, ega selle eest talle trahvi määrata. Igal juhul kujutab asjaoludele antud vastuoluline hinnang vaidlustatud kohtuotsuses ja 16. septembri 2013. aasta kohtuotsuses Wabco Europe jt *vs.* komisjon (T-380/10, EU:T:2013:449) endast apellandi kahjuks võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist.

29 Kolmandaks, seoses tõendiga Belgias 28. ja 29. aprilli 2003. aasta koosolekul toimunud kooskõlastatud tegevuse kohta möönis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 271, et tõendite hindamine on piiratud selle täheldamisega, et hulgimüüjatele tasutava boonuse ühtse protsendi kehtestamata jätmine „ei võimalda välistada, et kõnealuse teabevahetuse tagajärjel kahjustati konkurentsi“. Kuid isegi kui leida, et Üldkohtu see tees on põhjendatud, ei ole see loogiliselt rikkumise tõendamiseks piisav. Esineb kas ELTL artikli 296 teise lõigu tähenduses põhjendamiskohustuse rikkumine või Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 48 lõikes 1 sätestatud põhimõtte *in dubio pro reo* rikkumine.

30 Neljandaks on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 272 ja 274 rikutud õigusnormi, kuna ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise olemasolu on tuvastatud seoses kõikide keraamiliste vannitoatoodete Belgia turul etteheidetavate rikkumistega.

31 VCG koosolekute põhjal komisjoni tuvastatud asjaolud ei võimalda nimelt järeldada, et kogu aluseks võetud rikkumisperioodi tuleb lugeda üheks rikkumiseks. Vastupidi, pärast VCG 28. ja 29. aprilli 2003. aasta koosolekut täheldati ilmselge katkestuse esinemine, mis muudab õiguslikus plaanis võimatuks varasemate ja hilisemate koosolekute üheks ja vältavaks rikkumiseks lugemist.

32 Komisjon on seisukohal, et esimene väide tuleb tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

33 Mis puudutab esiteks apellatsioonkaebuse esimese väite esimest osa, et rikutud on põhjendamiskohustust ja moonutatud on tõendeid, kuna Üldkohus ei võtnud arvesse apellandi väidet, mille kohaselt ei olnud Z-il alates 1. jaanuarist 2003 temaga enam mingit seost, siis tuleb märkida, et alates sellest kuupäevast Belgias keelatud kokkuleppes osalemise vaidlustamiseks Üldkohtu kirjalikus menetluses apellant pelgalt märkis, et Villeroy & Boch Luksemburg „võttis 2002. aasta lõpus Belgia äriühingu keraamiliste toodete ettevõtte üle“. Seega väitis apellant esimest korda sõnaselgelt alles Üldkohtu suulise menetluse käigus, et teda ei saa pidada vastutavaks konkurentsivastase tegevuse eest keraamiliste toodete Belgia turul alates 1. jaanuarist 2003, kuna isik, kes kartellikoosolekutel osales, see tähendab Z., ei olnud alates sellest kuupäevast enam tema, vaid Villeroy & Boch Luksemburgi töötaja.

34 Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 kohaselt ei või aga menetluse käigus esitada uusi väiteid, kui need ei tugine õiguslikele ja faktilistele asjaoludele, mis on ilmsiks tulnud menetluse käigus. Järelikult on argument, mille apellant esitas Üldkohtu istungil, ilmselgelt vastuvõetamatu, kuna see puudutas uut väidet, mis tugines faktilisele asjaolule, millest apellant oli esimesena teadlik ja mis ei tulnud ilmsiks menetluse käigus.

35 On tõsi, et Üldkohus ei võtnud otseselt seisukohta selle argumendi vastuvõetavuse või põhjendatuse suhtes. Kuid vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ei saa Üldkohtult nõuda iga kord, kui pool esitab menetluse käigus uue väite, mis ilmselgelt ei vasta kodukorra artikli 48 lõike 2 nõuetele, et ta selgitaks põhjusi, miks see väide on vastuvõetamatu, või hindaks seda sisuliselt (vt eelkõige kohtuotsus, 20.3.2014, Rousse Industry *vs* . komisjon, C-271/13 P, EU:C:2014:175, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Sellest tuleneb, et Üldkohus ei rikkunud põhjendamiskohustust, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 248 kinnitas, võtmata arvesse apellandi hilinemisega esitatud väidet, mille kohaselt ei olnud Z. alates 1. jaanuarist 2003 tema töötaja, ja selgitamata, miks oli see väide ilmselgelt vastuvõetamatu, et Z-i osalemine kartellikoosolekutel „tõendab, et Villeroy & Boch Belgia jätkas aktiivset osalemist rikkumises enda ja konkurentsiõiguse tähenduses selle ettevõtja huvides, kuhu ta kuulus“.

37 Järelikult ei ole apellatsioonkaebuse esimese väite esimene osa põhjendatud.

38 Mis teiseks puudutab väite teist osa, et on rikutud ELTL artiklit 101, siis tuleb toonitada, et apellant ei sea kahtluse alla Üldkohtu järeldust, mille kohaselt olid VCG koosolekud enne ja pärast 1. jaanuari 2003 õigusvastased, vaid leiab, et Üldkohus asus vääralt seisukohale, et ta osales rikkumises, kuigi alates 2002. aasta lõpust ei tegutsenud ta enam keraamiliste toodete Belgia turul.

39 Ent Euroopa Kohtu praktikast ei saa järeldada, et ELTL artikli 101 lõige 1 puudutab üksnes kas ettevõtjaid, kes tegutsevad turul, mida konkurentsipiirangud mõjutavad, või turgudel, mis turustusahelas eelnevad või järgnevad sellele turule või külgnevad sellega, või ettevõtjaid, kes kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse tõttu piiravad oma sõltumatut tegevust turul. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub nimelt, et ELTL artikli 101 lõike 1 sõnastus viitab üldiselt kõigile kokkulepetele ja igasugusele kooskõlastatud tegevusele, mis kas horisontaalsetes või vertikaalsetes suhetes kahjustavad konkurentsi siseturul, sõltumata sellest, millisel turul pooled tegutsevad, ja ka sellest, et asjaomaste kokkulepete tingimused puudutavad neist ainult ühe äritegevust (vt selle kohta kohtuotsus, 22.10.2015, AC-Treuhand *vs.* komisjon, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punktid 34 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika).

40 Järelikult leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 242 õigesti, et ettevõtja võib ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keeldu rikkuda, kui tema käitumise – mis toimub koordineeritult teiste ettevõtjate käitumisega – eesmärk on konkurentsi piiramine konkreetsel turul, ilma et see tingimata eeldaks, et ta ise sellel turul tegutseb.

41 Selles küsimuses tuleb esiteks täpsustada, et vastupidi apellandi väidetule näitas Üldkohus, et apellant on etteheidetavas rikkumises osalenud aktiivselt. Näiteks rõhutas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 244 ja 248, et Z-i katkematu osalemine apellandi arvel VCG koosolekutel – mille õigusvastasusele ta vastu ei vaidle – enne ja pärast 1. jaanuari 2003, see tähendab ka pärast seda, kui apellant oli lõpetanud igasuguse tegevuse keraamiliste toodete turul, kinnitas apellandi aktiivset osalemist rikkumises. Teiseks on vastupidi apellandi väidetule selles rikkumises osalejatele, kelle hulka ta kuulub, erinevad etteheidetavad teod üksikasjalikult välja toodud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 255–277.

42 Eeltoodust tuleneb, et apellandi argument, et ta lõpetas keraamiliste toodete valdkonnas igasuguse tegevuse 2002. aasta lõpus, tuleb tagasi lükata.

43 Seda järeldust ei saa kahtluse alla seada, arvestades 16. septembri 2013. aasta kohtuotsustes Wabco Europe jt *vs.* komisjon (T-380/10, EU:T:2013:449, punkt 84) ja Keramag Keramische Werke jt *vs.* komisjon (T-379/10 ja T-381/10, ei avaldata, EU:T:2013:457, punkt 220 jj) valitud lahendust. Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei saa nimelt Üldkohtu kohustus põhjendada oma kohtuotsuseid põhimõtteliselt ulatuda nii kaugele, et kohustada kohut põhjendama ühes kohtuasjas kasutatud

lahendust, võrreldes teise kohtuasjaga, mida ta lahendab, isegi kui see puudutab sama otsust (vt kohtuotsus, 11.7.2013, Team Relocations jt *vs.* komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Järelikult ei ole apellatsioonkaebuse esimese väite teine osa põhjendatud.

45 Viimaseks, mis puudutab kolmandaks selle väite kolmandas ja neljandas osas esitatud argumente, siis tuleb märkida, et Üldkohtu õigusnormide rikkumist puudutavate väidete varjus soovib apellant peamiselt kahtluse alla seada Üldkohtu hinnangut tõenditele. Euroopa Kohus aga ei kontrolli üldjuhul apellatsioonimenetluses hinnangut, mille Üldkohus andis faktiliste asjaolude tõenduslikule jõule. Nagu nähtub ELTL artiklist 256 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Seega on ainult Üldkohus pädev tuvastama ja hindama fakte ning hindama tõendeid, välja arvatud juhul, kui fakte ja tõendeid on moonutatud (vt selle kohta kohtuotsus, 2.10.2003, Salzgitter *vs.* komisjon, C-182/99 P, EU:C:2003:526, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Need argumendid tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

47 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esimene väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise esinemise kohta

Poolte argumendid

48 Teises väites kinnitab apellant, et vaidlustatud kohtuotsus rikub ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53, kuna Üldkohus tuvastas käesolevas asjas vääralt ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise.

49 Sellega seoses väidab apellant esiteks, et ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise õigusmõiste on iseenesest vastuolus ELTL artikliga 101 ja EMP lepingu artikliga 53 ning seda ei tohiks seega kohaldada. Nimelt puudub sellel mõistel liidu õiguses igasugune õiguslik alus. Kasutades ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise mõistet, koondas komisjon kunstlikult kokku iseseisvad eraldi turud, et jõuda ühe üldise rikkumiseni, minnes nii mööda võimalike eraldiseisvate rikkumiste aegumisest. Lisaks väidab apellant, et vaidlustatud kohtuotsust ei ole piisavalt põhjendatud, kuna Üldkohus ei vastanud tema selle kohta esitatud argumentidele.

50 Teiseks väidab apellant, et tuvastades ühe rikkumise olemasolu, mis hõlmab muu hulgas Itaalia territooriumi käesolevas asjas, on vaidlustatud kohtuotsuses eiratud õiglase kohtumenetluse põhimõtteid. Nimelt, kuna Üldkohus leidis, et apellandile võib süüks arvata rikkumise, milles ta ei osalenud, aga mis kuulub ühe rikkumise alla, milles ta osales, siis ei saa apellant nimetatud ühes rikkumises osalemise vaidlustamiseks tulemuslikult tugineda asjaolule, et ta esimeses rikkumises ei osalenud, ning ta jäetakse seega ilma tõhusast kaitsevahendist. Seega saab ta vaidlustada üksnes asjaolu, et ta oli rikkumisest teadlik.

51 Kolmandaks leiab apellant teise võimalusena, et käesolevas asjas ei olnud ühe rikkumise tuvastamise tingimused täidetud, kuna komisjon ei ole asjaomast turgu määratlenud ega ole tõendatud, et eri etteheidetavad tegevused on üksteist täiendavad.

52 Neljandaks on apellant seisukohal, et kuna 16. septembri 2013. aasta kohtuotsustes Wabco Europe jt *vs.* komisjon (T-380/10, EU:T:2013:449), Keramag Keramische Werke jt *vs.* komisjon (T-379/10 ja T-381/10, ei avaldata, EU:T:2013:457) ning Duravit jt *vs.* komisjon (T-364/10, ei avaldata, EU:T:2013:477) on vaidlusalune otsus mõne liikmesriigi osas osaliselt tühistatud ning kuna teatavatele ettevõtjatele võis kogu rikkumine olla teadmata, siis ei saa mingil juhul esineda sellist terviklikku rikkumist, nagu see otsuses on määratletud.

53 Komisjon on seisukohal, et teine väide tuleb tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

54 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib ELTL artikli 101 lõike 1 rikkumine seisneda mitte üksnes üksikus teos, vaid ka mitmes teos või koguni vältavas tegevuses, isegi kui nende tegude või vältava tegevuse üks või enam elementi võivad ka iseenesest ja iseseisvalt endast selle sätte rikkumist kujutada. Kui erinevad teod kuuluvad „tervikplaani“ nende identse eesmärgi tõttu, mis rikub konkurentsitingimusi siseturul, siis on komisjonil õigus omistada nende tegude eest vastutus osalemise alusel rikkumises kui tervikus (vt selle kohta kohtuotsus, 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce *vs.* komisjon ning komisjon *vs.* Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 156 ja seal viidatud kohtupraktika).

55 Ettevõtja, kes osales oma käitumisega ühes mitmeosalises rikkumises, mis vastab konkurentsivastase eesmärgiga kokkuleppe mõistele või kooskõlastatud tegevusele ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses ning mille eesmärk oli aidata kaasa rikkumise toimepanemisele tervikuna, võib olla ühtlasi vastutav sama rikkumise raames teiste ettevõtjate poolt toime pandud tegude eest kogu selle aja jooksul, mil ta selles rikkumises osales. See on nii juhul, kui on tõendatud, et kõnealune ettevõtja nõustus oma käitumisega panustama kõigi osavõtjate ühistesse eesmärkidesse ja et ta oli teadlik teiste ettevõtjate poolt samadel eesmärkidel kavandatavast või ellu viidud õigusvastasest tegevusest või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja oli valmis seda riski võtma (vt selle kohta kohtuotsus, 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce *vs.* komisjon ning komisjon *vs.* Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 157 ja seal viidatud kohtupraktika).

56 Seega võib ettevõtja olla osalenud otse kõigis konkurentsivastastes tegudes, mis moodustavad ühe ja vältava rikkumise ning millisel juhul on komisjonil õigus võtta ettevõtja vastutusele kogu selle tegevuse eest ja seega kogu rikkumise eest. On ka võimalik, et ettevõtja osales otse ainult osas ühe ja vältava rikkumise moodustavatest konkurentsivastastest tegevustest, kuid ta oli teadlik kogu muust teiste kartellis osalejate poolt samadel eesmärkidel kavandatavast või ellu viidud õigusvastasest tegevusest või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja oli valmis seda riski võtma. Sel juhul on komisjonil samuti õigus ettevõtjale süüks panna rikkumise moodustav kogu konkurentsivastane tegevus ja järelikult rikkumine kui tervik (vt kohtuotsus, 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce *vs.* komisjon ning komisjon *vs.* Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, punkt 158 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Selleks et kvalifitseerida erinevad tegevused üheks ja vältavaks rikkumiseks, tuleb kontrollida, kas need on omavahel täiendavad, see tähendab, et igaüks neist on suunatud lahendama üht või mitut tavapärasest konkurentsist tulenevat tagajärge, ning kas need aitavad vastastikuse toime kaudu kaasa kõikide konkurentsivastaste tagajärgede saavutamisele, mida nende tegude elluviijad on ühe eesmärgiga tervikplaani raames kavandanud. Ühe eesmärgi mõistet puudutav tingimus seevastu eeldab, et tuleb kontrollida, kas ei esine asjaolusid, mis iseloomustavad rikkumise osadeks olevaid tegusid, mis võivad osundada sellele, et tegevusel, mille on sisuliselt toime pannud teised osalevad ettevõtjad, ei ole sama konkurentsivastane eesmärk või mõju ning see ei kuulu seetõttu ühte „tervikplaani“ oma identse eesmärgi poolest, mis moonutab konkurentsi siseturul (vt selle kohta kohtuotsus, 19.12.2013, Siemens jt *vs.* komisjon, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:866, punktid 247 ja 248).

58 Lisaks ei saa Euroopa Kohtu praktikast järeldada, et ELTL artikli 101 lõige 1 puudutab üksnes kas ettevõtjaid, kes tegutsevad turul, mida konkurentsipiirangud mõjutavad, või turgudel, mis turustusahelas eelnevad või järgnevad sellele turule või külgnevad sellega, või ettevõtjaid, kes kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse tõttu piiravad oma sõltumatut tegevust turul. Käesoleva kohtuotsuse punktis 39 viidatud Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub nimelt, et ELTL artikli 101 lõike 1 sõnastus viitab üldiselt kõigile kokkulepetele ja kooskõlastatud tegevusele, mis kas

horisontaalsetes või vertikaalsetes suhetes kahjustavad konkurentsi siseturul, sõltumata sellest, millisel turul pooled tegutsevad, ja ka sellest, et asjaomaste kokkulepete tingimused puudutavad neist ainult ühe äritegevust (vt selle kohta kohtuotsus, 22.10.2015, AC-Treuhand *vs.* komisjon, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punktid 34 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika).

59 Seda kohtupraktikat arvestades tuleb esiteks tagasi lükata apellandi argumendid, mille kohaselt on ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise õigusmõiste vastuolus ELTL artikliga 101 ja EMP lepingu artikliga 53 ning mille kohaselt rikub see õiglase kohtumenetluse põhimõtteid, olenemata selle viimase argumendi vastuvõetavusest.

60 Teiseks tuleb tõdeda, et vastupidi apellandi väidetule põhjendas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 32–34, 41, 42 ja 46–48 seda kohtupraktikat meenutades kohtuotsust õiguslikult piisavalt.

61 Mis puudutab kolmandaks apellandi argumenti, mille kohaselt ei ole käesolevas asjas ühe rikkumise tuvastamise tingimused täidetud, sest komisjon ei ole asjaomast turgu määratlenud, siis tuleb tõdeda, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 54 õigesti märkis ja apellant möönab, et asjaolu, et rikkumisega hõlmatud kauba- ja geograafilised turud on eraldiseisvad, ei takista mingil juhul ühe rikkumise tuvastamist. Järelikult on see argument igal juhul tulemusetu.

62 Neljandaks ei rikkunud Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63–71 õigusnormi, kui ta leidis, et komisjon võis käesolevas asjas tuvastada ühe eesmärgi esinemise, et tuvastada üks rikkumine. Nimelt tegi ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 66, 69 ja 71 tehtud faktiliste järelduste alusel õiguslikult piisavalt kindlaks, et erinevatel etteheidetavatel tegudel oli sama eesmärk, see tähendab et kõik vannitoaseadmete ja -sisustuse tootjad kooskõlastaks hulgimüüjate suhtes oma tegevuse. Selles suhtes tuleb rõhutada, et vastupidi apellandi väidetule ei määratletud ühist eesmärki üldise viitega rikkumises puudutatud turgudel esinevale konkurentsimoonutusele, nagu ilmneb nendest punktidest 66, 69 ja 71, vaid viitega erinevatele objektiivsetele teguritele, nagu hulgimüüjate keskne roll turustusahelas, turustusahela iseloomulikud tunnused, kooskõlastusasutuste ja toodetevaheliste ühenduste olemasolu, salajaste kokkulepete rakendamise sarnasus ja asjassepuutuva tegevuse esemeline, geograafiline ja ajaline kattuvus.

63 Ilma et oleks vaja tõendada, et etteheidetavad tegevused üksteist täiendasid, kuna üks ja vältav rikkumine võidakse süüks panna mittekonkurentidest ettevõtjatele ja sellise rikkumise puhul ei ole vaja süstemaatiliselt asjaomaseid turgusid määratleda, ning arvestades, et apellant on ühelt poolt vastutav oma otsese osalemise eest etteheidetavas rikkumises ning teiselt poolt vastutav oma kaudse osalemise eest selles rikkumises, sest ta oli teadlik kogu muust teiste kartellis osalejate poolt samadel eesmärkidel kavandatavast või ellu viidud õigusvastasest tegevusest või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja oli valmis seda riski võtma, siis ei saa neid asjaolusid arvestades Üldkohtule ette heita, et ta leidis, et komisjon ei teinud mingit viga, kui ta tuvastas käesolevas asjas ühe ja vältava rikkumise.

64 Mis puudutab lõpuks argumente vaidlusaluse otsuse osalise tühistamise kohta Üldkohtu otsustega, mille ese on käesoleva asjaga sama rikkumine, siis tuleb meenutada, et Üldkohus on ainsana pädev hindama tõendeid erinevate siseriiklike turgude kohta. Kuna nende argumentide eesmärk on seada kahtluse alla ühe, mitmeosalise ja vältava rikkumise esinemine, siis tuleb rõhutada, et asjaolu, et Üldkohus tühistas vaidlusaluse otsuse osas, milles see puudutab tõendit teatavate asjassepuutuvate ettevõtjate osalemise kohta etteheidetavas rikkumises teatavatel geograafilistel turgudel kindlatel ajavahemikel, ei ole piisav, et seada kahtluse alla Üldkohtu tõdemust kolme tootealamrühma ja kuut liikmesriiki hõlmava tervikplaani ning sama konkurentsi kahjustava eesmärgi olemasolu kohta. Olenevalt olukorrast võib selliste osaliste tühistamiste tulemuseks olla vaid igale ettevõtjale määratud trahvi vähendamine, kuivõrd nendele määratud trahvi arvutamisel võeti arvesse asjaomast geograafilist turgu.

65 Järelikult tuleb teine väide osaliselt tulemusetuna ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kolmas ja neljas väide, mis puudutavad täieulatuslikku kohtulikku kontrolli ja trahvi proportsionaalsust

Poolte argumendid

66 Kolmandas väites kinnitab apellant, et õiguskindluse huvides ja selleks, et tagada õigus õiglasele kohtulikule arutamisele, on Üldkohus ja Euroopa Kohus igas nende menetluses olevas asjas, mis käsitleb komisjoni poolt trahvi või karistusmakse määramist, kohustatud tegelikult kasutama täielikku pädevust, mille liidu seadusandja on neile andnud määruse nr 1/2003 artikliga 31, eelkõige kontekstis, kus ükski õigusnorm ei näe ette karistuste ühtlustamist ja komisjon on aastatel 1998–2006 kohaldanud kolme erinevat trahvide arvutamise meetodit.

67 Kuid vaidlustatud kohtuotsuses kontrollis Üldkohus ainult trahvisumma kehtestamise õiguspärasust, erinevalt apellandi nõuetest.

68 Lisaks leiab apellant, et Üldkohus oleks käesolevas asjas pidanud trahvi vähendama, arvestades rikkumise raskust, mis puudutab vaid piiratud arvu liikmesriike. Komisjon karistas asjaomase rikkumise eest ebaproportsionaalselt ja rangemalt kui kogu Euroopa majanduspiirkonna territooriumi hõlmavate sama laadi rikkumiste eest.

69 Veel kritiseerib apellant seda, et tema trahvisummat ei vähendatud ligikaudu kuus aastat kestnud haldusmenetluse liiga pika kestuse tõttu.

70 Neljandas väites kinnitab apellant, et vaidlustatud kohtuotsus rikub proportsionaalsuse põhimõtet, millest tuleneb, et karistus peab vastama rikkumise raskusele. Selles küsimuses leiab apellant, et rikkumise raskuse kindlakstegemiseks peab Üldkohus arvesse võtma mõju, mida rikkumine turule avaldab, ning nendel turgudel saadud käivet; Üldkohus seda ei teinud.

71 Samuti oleks Üldkohus pidanud veenduma, kas vaidlusaluses otsuses ette nähtud trahvisumma oli absoluutarvestuses proportsionaalne, seda see aga ei olnud, kuna 2,94 miljoni euro suurune trahv määratakse rikkumisega hõlmatud käibe alusel, mis oli ligikaudu 5,2 miljonit eurot.

72 Seetõttu palub apellant Euroopa Kohtul kõrvaldada Üldkohtu õigusvastased puudused ja vähendada ise määratud trahvi summat.

73 Komisjon palub kolmas ja neljas väide tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

74 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontroll tähendab, et liidu kohus kontrollib vaidlustatud otsuse peale hagejate esitatud argumente nii õiguslikust kui faktilisest aspektist ja tal on pädevus hinnata tõendeid, tühistada see otsus ning muuta trahvide summat (vt kohtuotsus, 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España *vs.* komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

75 Seaduslikkuse kontrolli täiendab täielik pädevus, mis liidu kohtule on ELTL artiklist 261 tulenevalt antud määruse nr 1/2003 artikliga 31. See pädevus annab kohtule õiguse lisaks pelgale karistuse seaduslikkuse kontrollile asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahv või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada (vt kohtuotsus, 8.12.2011, Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 tähenduses täieulatusliku kohtuliku kontrolli nõuete täitmiseks seoses trahviga peab liidu kohus ELTL artiklites 261 ja 263 ette nähtud pädevuse teostamisel analüüsima iga õiguslikku või faktilist argumenti, millega soovitakse tõendada, et trahvisumma ei ole kooskõlas rikkumise raskuse ja kestusega (vt kohtuotsus, 18.12.2014, komisjon *vs.* Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

77 Selle täieliku pädevuse teostamine ei tähenda siiski omaalgatuslikku kontrolli; samuti on menetlus võistlev. Üldjuhul peab hageja esitama väited vaidlustatud otsuse kohta ning nende väidete põhjendamiseks ka tõendid (vt kohtuotsus, 18.12.2014, komisjon *vs.* Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Selles küsimuses tuleb rõhutada, et omaalgatusliku kontrolli puudumine terve vaidlusaluse otsuse üle ei riku tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet. Selle põhimõtte järgimiseks ei ole vältimatult vaja, et Üldkohus, olgugi et ta peab vastama esitatud väidetele ning kontrollima nii õiguslikke kui ka faktilisi asjaolusid, peab omal algatusel uuesti läbi viima toimiku täieliku uurimise (vt kohtuotsus, 8.12.2011, Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 66).

79 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et Üldkohus on ainsana pädev kontrollima, kuidas komisjon on igal üksikjuhtumil hinnanud õigusvastase tegevuse raskust. Apellatsioonkaebuse raames on Euroopa Kohtu kontrolli ese uurida esiteks, kas Üldkohus võttis õiguslikult korrektselt arvesse kõiki olulisi tegureid teatava käitumise raskuse hindamiseks ELTL artikli 101 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 seisukohast, ning teiseks, kas Üldkohus vastas õiguslikult piisavalt kõigile hageja argumentidele, millega taotleti trahvi vähendamist. Liidu konkurentsiõiguse rikkumiste raskuse määramisel tuleb lähtuda mitmest tegurist, nagu trahvide hoiatav mõju, asjaomase juhtumi eripärased asjaolud ja selle kontekst, sealhulgas iga ettevõtja käitumine, iga ettevõtja roll kartellikokkuleppe sõlmimisel, sellest saada võidud kasum, nende ettevõtjate suurus ja asjaomaste kaupade väärtus ning oht, mida seda liiki rikkumised liidu eesmärkidele kujutavad (vt selle kohta kohtuotsus, 11.7.2013, Team Relocations jt *vs.* komisjon, C-444/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:464, punktid 95, 99 ja 100).

80 Lisaks ei saa Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses õigusküsimuste üle otsustades õigluse kaalutlustel asendada enda hinnanguga hinnangut, mille andis Üldkohus oma täieliku pädevuse raames trahvisummadele, mis on määratud ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest. Ainult juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et karistuse määr ei ole mitte ainult sobimatu, vaid ka niivõrd liigne, et see on ebaproportsionaalne, tuleb tal tuvastada, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi trahvisumma sobimatuse tõttu (vt eelkõige kohtuotsus, 30.5.2013, Quinn Barlo jt *vs.* komisjon, C-70/12 P, ei avaldata, EU:C:2013:351, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

81 Kolmandat ja neljandat väidet tuleb analüüsida just seda kohtupraktikat arvestades.

82 Sellest kohtupraktikast nähtub aga selgelt, et esiteks puudutab täieulatuslik kohtulik kontroll ainult määratud karistust, mitte vaidlustatud otsust tervikuna, ning teiseks ei tähenda täielik pädevus ega seaduslikkuse kontroll omal algatusel kontrollimist ning seega ei nõua need, et Üldkohus omal algatusel uuesti toimiku täieliku uurimise läbi viib, sõltumata apellandi argumentidest.

83 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et alates vaidlustatud kohtuotsuse punktist 335 viis Üldkohus läbi trahvisumma tegeliku kontrolli, vastas apellandi erinevatele argumentidele ja otsustas kohtuotsuse punktides 397–402 trahvisumma vähendamise nõude üle ega piirdunud seega trahvisumma seaduslikkuse kontrolliga, vastupidi apellandi väidetule. Selles küsimuses märkis Üldkohus kohtuotsuse punktis 384 täpsemalt, et „rikkumise raskuse“ ja „lisasumma“ 15% koefitsiendid olid kõige madalamad, arvestades rikkumise eriti tõsist laadi, ning leidis seejärel sama kohtuotsuse punktides 397–401, et ükski esimese kohtuastme hagejate esitatud asjaolu ei põhjendanud trahvisumma vähendamist.

84 Mis puudutab konkreetsemalt etteheidetava rikkumise raskuse hindamist, siis tuleb tõdeda, et Üldkohus meenutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 381 muu hulgas 2006. aasta suuniste punkti 23, milles on ette nähtud, et „[h]indade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepped, mis on üldjuhul salajased, on juba oma olemuselt kõige tõsisemad konkurentsipiirangud. Konkurentsipoliitika seisukohast karistatakse selle eest karmilt. Seepärast on nimetatud rikkumiste puhul kasutatav osakaal üldjuhul astmestiku kõrgemal tasemel“. Üldkohus tõi kohtuotsuse punktis 383 ära põhjendused, millele komisjon tugines vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1211 ja mille kohaselt on hindade kindlaksmääramise horisontaalkokkulepped oma olemuselt kõige kahjulikumad konkurentsipiirangud ning et tegemist on ühe, vältava ja mitmeosalise rikkumisega, mis hõlmab kuut liikmesriiki ja puudutab kolme tootealamrühma, ning tuvastas seejärel sama kohtuotsuse punktis 384 rikkumise eriti tõsise laadi, mis põhjendas 15% rikkumise raskuse koefitsiendi kohaldamist, ning vaidlustatud kohtuotsuse punktis 385 apellandi osalemise tuvastatud rikkumise toime pannud „ettevõtjate tuumikrühmas“.

85 Olles seega võtnud arvesse kõiki etteheidetava rikkumise raskuse hindamise olulisi parameetreid, kusjuures hindade kindlaksmääramise horisontaalkokkulepped ja apellandi osalemine nendes on ka tõendatud, ning olles apellandi selle kohta esitatud argumentidele vastanud, ei rikkunud Üldkohus ühtegi õigusnormi ja täitis vaidlusaluse otsuse tõhusa kohtuliku kontrolli kohustuse.

86 Seoses haldusmenetluse liiga pika kestuse hindamisega tuleb meenutada, et kuigi mõistliku aja põhimõtte rikkumine komisjoni poolt võib põhjendada ELTL artiklite 101 ja 102 alusel läbi viidud haldusmenetluse tulemusel tema tehtud otsuse tühistamist, kui see toob kaasa ka asjassepuutuva ettevõtja kaitseõiguste rikkumise, ei saa sellise mõistliku aja rikkumine, eeldusel, et see on tõendatud, tuua kaasa määratud trahvi summa vähendamist (vt eelkõige kohtuotsused, 9.6.2016, CEPSA *vs.* komisjon, C-608/13 P, EU:C:2016:414, punkt 61, ning 9.6.2016, PROAS *vs.* komisjon, C-616/13 P, EU:C:2016:415, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika). Kuid nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 69, ei ole käesolevas asjas vaidlust selles, et apellant soovib oma argumendiga, et Üldkohus on haldusmenetluse liiga pikka kestust hinnanud vääralt, üksnes talle määratud trahvisumma vähendamist.

87 Olenemata argumendi põhjendatusest tuleb see järelikult tulemusetuna tagasi lükata.

88 Mis puudutab lõpuks määratud trahvisumma proportsionaalsust kui sellist, siis ei esita apellant ühtegi argumenti, mis kinnitaks, et määratud karistuse tase on sobimatu või ülemäärane. Tuleb tagasi lükata argument, et 2,94 miljoni euro suurune trahv on ebaproportsionaalne, arvestades keelatud kokkuleppega seotud 5,2 miljoni euro suurust käivet. Nimelt ei ole vaidlust selles, et käesolevas asjas Villeroy & Bochile ja tema tütarettevõtjatele määratud trahvi vähendati nii, et see vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikele 2 ei ületaks nende eelmisel majandusaastal saadud kogukäibest 10%. See ülempiir aga juba tagabki, et trahv ei ole ebaproportsionaalne ettevõtjate suurusega, mis on määratud tema kogukäibe põhjal (vt selle kohta kohtuotsus, 28.6.2005, Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punktid 280–282).

89 Seetõttu tuleb kolmas ja neljas väide osaliselt tulemusetuna ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

90 Kuna ühegi apellandi esitatud väitega ei saa nõustuda, tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

91 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse. Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuse läbivaatamisel, on

kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja apellant on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Villeroy & Boch Belgium'ilt.

Allkirjad